

Recenzja

Recenzja opracowana w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora mgr Magdalenie Filipczak wszczętym w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach w dn. 06 grudnia 2019 r.

I Recenzja

Recenzja została zlecona przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach działającej w oparciu o ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 478 z późn. zm.).

Według pisma z Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach z dn. 09 lipca 2021 r. zostałem powołany na recenzenta pracy doktorskiej mgr Magdaleny Filipczak na podstawie przedstawionej dokumentacji.

Przesłana dokumentacja zgodnie z ustawą zawierała załączniki:

1. Magdalena Filipczak Portfolio elektroniczne
2. Magdalena Filipczak doktorat praca pisemna elektroniczny
3. Opis pracy doktorskiej WERSJA ANGIELSKA Abstrakt - The Desire to Meet WORDVERSION.
4. Opis pracy doktorskiej PRAGNIENIE SPOTKANIA Magdalena Filipczak
5. PRAGNIENIE SPOTKANIA WIDEO - ART MAGDALENA FILICZPAK
6. Dokumentacja wszystkich załączników w wersji elektronicznej.

II Dane personalne i dane o postępowaniu

Magdalena Filipczak urodziła się w Katowicach w 1987 roku. Odbyła studia na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu w latach 2010–2012, które kontynuowała na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 2012–2013 na Wydziale Malarstwa. Następnie odbyła studia w Akademii Sztuk Pięknych w latach 2013–2015 w Warszawie na Wydziale Sztuki Mediów. Dyplom licencjacki zrealizowała w Pracowni Narracji Fotograficznej u prof. ASP Prota Jarnuszkiewicza. Dyplom magisterski zrealizowała w Pracowni Sztuki Operatorskiej prof. Andrzeja J. Jaroszewicza oraz w Pracowni Reżyserii Widowisk i Scenografii prof. ASP Marcina Jarnuszkiewicza. Studia doktoranckie w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach rozpoczęła w 2017 roku na Wydziale Malarstwa w Pracowni Interdyscyplinarnej pod opieką artystyczną prof. ASP Lesława Tetli. Obecnie kontynuuje działalność artystyczną w obrębie sztuk wizualnych, tworząc realizacje wideo, fotografie, reżyserię światła, instalacje artystyczne.

Nagrody

W 2019 XVIII Festiwal Prapremier 2019. Nagroda dla twórców spektaklu „Staś i zła noga” z Teatru Śląskiego im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach za poważne potraktowanie publiczności dziecięcej oraz biegłość warsztatową, Bydgoszcz.

W 2012 Wyróżnienie na Festiwalu Sztuki Wideo „Punkty Widzenia” w Łodzi Realizacja filmu dokumentalnego pt. „Strona Nieba” we współpracy z reż. Anną Retoruk.

Projekty, konferencje, festiwale, przeglądy

W 2019 – Realizacja wideo-performance pt. „Powracający wciąż obraz nie daje o sobie zapomnieć”, prezentowany w ramach 18. BIENNALE SZTUKI MEDIÓW WRO // RITUAL DANCE [PARALLAX], Wrocław Reżyseria światła oraz projekcje wideo do spektaklu teatralnego pt. „Pinochio” w reżyserii Anny Retoruk, Teatr Dormana, Będzin.

Udział w międzynarodowym panelu dyskusyjnym dot. roli Akademii Sztuk Pięknych w rozwoju

społecznym i kulturalnym w ramach 18. BIENNALE SZTUKI MEDIÓW WRO // RITUAL DANCE [PARALLAX], Wrocław.

W 2018/2019 - Realizacja projektu artystyczno-badawczego pt. „Filozofia dotyku. Przestrzeń spotkania i obcowania z drugim”, w ramach Badań Własnych Młodych Naukowców oraz Uczestników Studiów Doktoranckich. Istotą projektu jest eksploracja problemu dotyku oraz zagadnienia spotkania w kontekście psychologicznym, filozoficznym i artystycznym

Reżyseria, scenariusz, zdjęcia, montaż wideo dokumentalnego dot. realizacji filmu w reż. Lecha Majewskiego „Valley of the Gods” oraz współpracy z aktorami przy realizacji wywiadów (John Malkovich, Keir Dullea, Berenice Marlohe), USA/PL

2018 - Udział w otwartej dyskusji ze studentami oraz wykładowcą Maddie Leach z Valand Academy w Gothenburgu w ramach Drugiego Międzynarodowego FORUM PARALLAX. Podczas dyskusji została zaprezentowany oraz omawiany wideo-art pt. „Powracający wciąż obraz nie daje o sobie zapomnieć”, Kino Rhino, ASP Katowice

Konferencja naukowa Filmowe Psycho-Tropy-Bohater i twórca filmowy. Czynne uczestnictwo – referat oraz prezentacja autorskiego wideo found-footage pt. „Gesty”. Organizator: Uniwersytet SWPS Katowice

Realizacja autorskiej oprawy wizualnej (scenografia, kostiumy i reżyseria światła) w ramach spektaklu teatralnego pt. „Staś i Zła Noga” w Teatrze im. St. Wyspiańskiego w Katowicach. Spektakl prezentowany m.in.:

– TR WARSZAWA – Festiwal Nówka Sztuka, Warszawa 2019

– Festiwal Boska Komedia (nagroda dla spektaklu Staś i Zła Noga w bitwie Można Inaczej), Kraków 2019

– Projekt „Teatr Polska”, Warszawa. Spektakl prezentowany na wielu deskach teatralnych w Polsce tj.: Mrozy, Puławy, Piotrków Trybunalski, Czechowice-Dziedzice, Orzesze, Tarnowskie Góry, Rybnik, Oborniki, Cieszków

– FESTIWAL PRAPREMIER 2019/NIE/OBECNE Teatr Polski w Bydgoszczy, 2019

– Festiwal Mała Boska Komedia (nagroda za najlepsze przedstawienie), Kraków 2019

– Teatr WARSawy – Festiwal im. Korczaka (nagroda za najlepszy spektakl), Warszawa 2019

Prezentacja instalacji wideo pt. „Szkło II” w ramach Festiwalu Sztuk Pięknych, Rybnik

Reżyseria światła do spektaklu teatralnego pt. „Ignatek szuka przyjaciela” w reżyserii Anny Pawelskiej, Teatr lalek Tęcza, Słupsk.

2017 - Reżyseria światła do spektaklu teatralnego pt. „Teraz tu jest Nasz Dom” w reżyserii Anny Retoruk, Teatr Maska, Rzeszów.

2016 - Reżyseria światła do spektaklu teatralnego pt. „Dziady po Białoszewskim” w reżyserii Anny Retoruk, Teatr Kubuś, Kielce.

Reżyseria światła do spektaklu teatralnego pt. „Niech to Gęś kopnie!” w reżyserii Roberta

Drobniucha, Teatr Kubuś, Kielce.

Realizacja filmu dokumentalnego pt. „Sztuka Sakralna”, Muzeum Śląskie, Katowice.

2015 - Realizacja filmu autorskiego we współpracy z Lechem Majewskim pt. „Podziemne Słońce”. Film pokazuje to, co wydarzyło się w muzealnej przestrzeni, zanim jej organizacja stała się uporządkowaną wystawą. Pokaz premierowy w Muzeum Śląskim w ramach finisażu wystawy Lecha Majewskiego o tym samym tytule, Katowice.

2014 - Instalacja artystyczna „Ave Maria” zrealizowana w ramach wystawy Pracowni Działań Przestrzennych Mirosława Bałki KOHEZJA, Teatr Nowy, Warszawa.

2012 - Realizacja sztandaru artystycznego w ramach projektu „Multimedialne Sztandary” na dziedzińcu Płockiej Galerii Sztuki, Płock.

Udział w plenerze fotograficznym w Drohobyczu w ramach urodzin Brunona Schulza. Zaprezentowanie cyklu fotograficznego w Galerii Salon Akademii ASP, Warszawa.

Reasumując. Dorobek twórczy i artystyczny Pani Magdaleny Filipczak oceniam wysoce pozytywnie i z pełną afirmacją. Jak wynika z powyższego opisu działalności doktorantki, posiada ona już duże osiągnięcia w obszarze szeroko rozumianej aktywności artystycznej oraz twórczej. Natomiast tematem Jej twórczości artystycznej jest stałe poszukiwanie lub ciągłe poszukiwanie relacji z ludzką naturą, kondycją człowieka oraz związanymi z tym namiętnościami i emocjami. W Jej twórczości często pojawia się człowiek, który widać, że ją fascynuje i nurtuje. Te wszystkie zagadnienia wpływają na twórczość Pani Magdaleny Filipczak, którą oceniam jako wysoce emocjonalną oraz przenikliwą.

III Wniosek i uzasadnienie

Recenzja opracowana została:

1. W oparciu o przedstawiony przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach dorobek artystyczny dr Magdaleny Filipczak.
2. W oparciu o katalog wystaw posiadany przez autora recenzji.

IV Praca doktorska

Magdalena Filipczak - Pragnienie spotkania

Część teoretyczna dysertacji, podzielona jest na trzy części. Pierwsza część nosi tytuł: Zagadnienie spotkania i składa się z następujących podrozdziałów: gest człowieka jako sposób na komunikację, dotyk, dialog, pożegnanie, oczekując drugiego, wstyd. W tej części Pani Magdalena Filipczak koncentruje się na geście jako formie porozumiewania się. Porusza dwa istotne

terminy: dotyk i dialog. Jak sama pisze: „Każdy człowiek charakteryzuje się tożsamymi dla siebie gestami. Sposób poruszania się, postawa ciała, podanie drugiemu dłoni – to wszystko jest specyficzne i wyjątkowe dla każdego z nas”. Komplementarnie w rozdziale Zagadnienie spotkania podkreślona zostaje perspektywa pożegnania i oczekiwania. Na koniec pierwszego rozdziału autorka analizuje pojęcie wstydu, w którym dochodzi do konkluzji, że: „Człowiek boi się niezrozumienia, ponieważ najbardziej na świecie boi się samotności”

Druga część nosi tytuł: Zagadnienie spotkania a malarstwo, poezja i składa się z następujących podrozdziałów: Edvard Munch. Zazdrość, Andrzej Wróblewski. Śmierć, Rainer Maria Rilke. Tęsknota. W tej części Pani Magdalena Filipczak analizuje twórczość trzech wybitnych postaci: Edvarda Muncha, Andrzeja Wróblewskiego oraz Rainera Marii Rilkego. U Edvarda Muncha eksploruje pojęcie zazdrości. Twórczość Andrzeja Wróblewskiego analizuje w kontekście zagadnienia śmierci natomiast w twórczości Rainera Marii Rilkego dostrzega zagadnienie tęsknoty nawiązując do wiersza pod tytułem: Zagaś mi oczy. Z którego wyciąga wniosek, że „Obraz ukochanej osoby nie może zgasnąć. Możemy go zatrzymać dzięki wyobraźni, pamięci”

Trzecia część nosi tytuł: Własne działania artystyczne w kontekście zagadnienia spotkania z podrozdziałami: Dotyk – wideo-art, Hotel jako przestrzeń wizji artystycznej, Powracający wciąż obraz nie daje o sobie zapomnieć – wideo-art, Spotkanie I – wideo-art, Basen jako przestrzeń wizji artystycznych, Spotkanie II (Basen) – wideo-art. Zawiera on opisy i analizę realizacji artystycznych dokonań Magdaleny Filipczak. Jak napisała autorka: „W owej pracy pragnę przedstawić mój punkt widzenia, odpowiadając na pytanie: czym jest spotkanie, oraz rozwinąć to pojęcie o dwa aspekty, które składają się na termin spotkania: aspekt dotyku i dialogu.”

Według doktorantki chęć spotkania jest rudymenem w każdym z nas. Spotkanie z drugim człowiekiem świadczy o jego istnieniu oraz jest naturalną potrzebą człowieka. Chęć dialogu według Magdaleny Filipczak jest także ryzykiem, które powoduje lęk, który natomiast musimy przezwyciężyć. Lękiem tym jest możliwość odrzucenia.

W Wideo - arty, pt. Pragnienie spotkania I oraz Pragnienie spotkania II (Basen) autorka stara się uchwycić chwilę oczekiwania oraz tęsknoty za człowiekiem/bliźnim. Pragnienie spotkania I zostało zrealizowane w opuszczonym hotelu, który pełnił funkcję scenografii. Młoda kobieta spaceruje w otoczeniu wyświetlanych instalacji - wideo. Jak napisała autorka: „Hotel to miejsce, które ma przypominać bezpieczne miejsce, ma być przystanią w trakcie podróży. Ta przystań jest nam dana tylko na chwilę, dopóki nasza wizyta będzie trwać. Hotel wybrany przeze mnie jest nieczynny, co stwarza kontrast między emocjami i spotkaniem kobiet, a surowością opuszczonego miejsca”

Pragnienie spotkania II (Basen) został zrealizowany w przestrzeni basenowej. Basen jako

akwen ma przywozić na myśl łono matki, czyli bezpieczne miejsce, schronienie. Granicę ze światem. Akwen ma przyjmować funkcję zwierciadła – projekcja jest odtwarzana nad nim. Młoda kobieta przygląda się swojemu odzwierciedleniu dzięki czemu wstępuje z nim w interakcję. Można użyć metafory, że pożąda powrócić do łona rodzicielki. Kontrast młodej kobiety i starszej kobiety znika poprzez skok do wody, który rozbija lustrzaną płaszczyznę.

Na samym końcu jest podsumowanie dysertacji. Uważam, że w podsumowaniu Magdalena Filipczak wyraża swoje artystyczne credo. Doktorantka napisała: „Spotkanie niesie za sobą ciężar i ryzyko. Ryzyko oznacza, podjęcie decyzji o wyjściu naprzeciw drugiego oraz przyznanie się przed sobą do faktu, iż pragnę podzielić się sobą i otrzymać uwagę. Odmowa spotkania oznacza wycofanie, jest poświadczeniem tego wycofania i niewchodzenia w dialog, jest pośrednim wycofaniem z życia. Wyrzeczenie istnienia oznacza więc stanie w opozycji do drugiego, rezygnację z dialogu i dotyku. Czym bowiem jest rezygnacja z istnienia, jeśli nie odmową relacji. Ważne chwile w życiu człowieka, takie jak narodziny dziecka czy śmierć bliskiej osoby, są szansą na zawarcie wspólnoty, szansą na zjednoczenie.” i dalej: „Człowiek więc sam dla siebie nie może zaistnieć. Nie może trwać. Należy więc pomimo wstydu, strachu i niepewności wyjść naprzeciw Innego, podjąć dialog, nawet jeśli ma to być dialog oparty na ciszy, ale na ciszy, która jest oczekiwaniem, ciszy, która jest cierpliwością, ciszy, która jest pragnieniem i miłością. Należy zaryzykować, dlatego że do stracenia jest najwyższa wartość, jaką jest życie. Życie, które może trwać wyłącznie dzięki i dla spotkania z Innym. Nie pozostaje nam więc nic innego, jak podjąć próbę przetrwania, przetrwania dzięki spotkaniu, w imię Innego i dla Innego.”

Reasumując. Magdalena Filipczak przedstawia w swojej dysertacji doktorskiej bardzo zwięzły przekaz. Praca artystyczna jest konsekwentna oraz przemyślana. Ukazuje ona celowość i wytrwałość, umiejętność wnioskowania i potencję pozytywnej selekcji materiału twórczego doktorantki. Dodatkowo twórczość Pani Magdaleny Filipczak, którą zaprezentowałem w punkcie drugim, jest już według mnie bardzo obfita i bardzo dobrze prognozuje na przyszłość. Doświadczenie doktorantki w obszarach kreatywnych i organizacyjnych tę moją opinię potwierdzają. Kreatywne analizowanie i pragnienie dojścia do ideału objawia się u Magdaleny Filipczak obsesją poznania, przez którą dochodzi ona do rejonów swojej instynktowości oraz nieświadomości.

V Konkluzja

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji proces kształcenia, doksztalcania i doskonalenia własnej wiedzy i umiejętności w zakresie sztuki stawia przed nami w oso-

bie Kandydatki wszechstronnie przygotowaną artystę i pracownika nauki. Osiągnięcia Pani Magdaleny Filipczak stanowią wkład w dyscyplinę, są również ich efektywnym przełożeniem upowszechniania kultury oraz kształtowania postaw polskiego społeczeństwa. Dorobek Magdaleny Filipczak należy również pozytywnie oceniać w aspekcie troski o zachowanie naszej tożsamości kulturowej. Niniejszym stwierdzam, że dorobek artystyczny oraz oryginalność projektu doktorskiego mgr Magdaleny Filipczak pt. Pragnienie Spotkania spełniają wymogi określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 478 z późn. zm.) i popieram wnioski o nadanie mgr Magdalenie Filipczak stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

prof. dr hab. Arkadiusz Marcinkowski